

braakballen

natuurboekje
van

HOI!

HET WOORD 'BRAAKBAL' klinkt een beetje vies. Een bal die wordt uitgekotst. Die bal kan allerlei vormen hebben. Soms is hij rond, maar vaak ovaal of langwerpig. Veel vogels spugen braakballen uit. Er zitten etensrestjes in die ze kwijt moeten.

Vogels die braakballen uitspugen, zijn niet ziek, zwak of misselijk. Dus niet zoals wij, als we moeten overgeven. Bij hen is die spugerij normaal en hoort erbij.

Welke vogels hebben braakballen en waarom? Wat zit er precies in, en hoe kom je daar achter? Met dit natuurboekje krijg je info en tips.

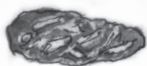
*Het is best
een raar gezicht
als zo'n braakbal
tevoorschijn komt.*

EEN BRAAKBAL wordt ook wel uilenbal genoemd. Uilen hebben braakballen. In hun snavel zitten geen tanden om te kauwen. Meestal slikken ze hun prooi in één keer door, met huid en haar en met alle botjes erbij. Bijvoorbeeld een muis. De slokdarm van een uil is heel rekbaar. Daar kan die muis met gemak doorheen. Piep piep! In de maag van de uil wordt het muizenvlees verteerd. De botjes, veren, haren en andere harde stukjes verteren niet. Die worden samengeperst tot een braakbal. Als de braakbal groot genoeg is [dat kan soms 10 uur duren] wordt-ie omhoog 'geboerd' en glijdt de snavel uit.

VEEL UILEN hebben een vaste plaats waar ze overdag slapen. Op takken of in holtes van bomen, in schuren of gebouwen en natuurlijk in nestkasten. Als je die plekken weet of zoekt, kun je daar misschien braakballen vinden.

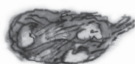
Niet alleen uilen, ook veel andere vogels hebben braakballen. Roofvogels zoals de buizerd en de torenvalk. Meeuwen, kraaien, ijsvogels... ja, ook merels en roodborstjes. Wat hun lijf niet kan verteren, zit in die braakballen. Dat kunnen pitten zijn, visgraten, schelpjes, restjes van insecten. Het hangt af van wat ze eten. Soms zitten er steentjes of stukjes plastic in hun braakballen.

bosuil

torenvalk

meeuw

HET UITPLUIZEN van een braakbal is een leuk priegelwerkje [als je tenminste van priegelen houdt].

Dit heb je nodig:

- 1** Een vel papier of iets anders om de braakbal op te leggen.
- 2** Een pincet en een prikker om de braakbal uit elkaar te halen.
- 3** Een vergrootglas om minidingetjes te bekijken.

De kans dat iets in een braakbal je ziek maakt, is heel klein. Maar... veiligheid voorop! Leg de braakbal twee dagen in een plastic zakje in de vriezer. Trek bij het uitpluizen van de ontdooide braakbal dunne plastic handschoenen aan en was na afloop je handen.

JE KUNT BIJ het uitpluizen 'zoekkaarten' gebruiken waar braakballen en botjes op staan. Wie weet kom je er dan achter van welk dier de braakbal is en hoe al die botjes heten. Of ga eens naar een uitpluisdag bij een natuurcentrum of natuurclub. Daar zorgen ze voor zoekkaarten, braakballen en prikkers.

Door braakbal-onderzoek komen we veel te weten. Vinden we ergens veel braakballen van een kerkuil, dan weten we dat zij daar haar leefgebied heeft. Zitten er in haar braakballen botjes van spitsmuizen en veldmuizen? Dan weten we meteen ook dat in haar leefgebied spitsmuizen en veldmuizen zijn.

POST

Bij Naturalis in Leiden zag Moniek [11 jr.] vier opgezette spitsmuizen en maakte een foto. Ze schreef ons: *'Op een naamplaatje stond dat het de huisspitsmuis, de waterspitsmuis, de bosspitsmuis en de dwergspitsmuis zijn. In het vorige natuurboekje over de spitsmuis las ik dat er in Nederland vijf soorten spitsmuizen zijn. Welke soort zit er niet bij?'* Moniek, dat is de [zeldzame] veldspitsmuis.

Fransje [9 jr.] mailde: *'Van de zomer zag ik in onze tuin op het terras een spitsmuisje scharrelen. Nooit eerder gezien. Zooo grappig!'* Wat leuk Fransje! Misschien was het een huisspitsmuis. Die komt veel voor. Ook in de buurt van huizen.

Het Limburgs Landschap
Rijksstraatweg 1, 5943 AA Lomm
T 077-473 75 75

info@limburgs-landschap.nl
www.limburgs-landschap.nl

Samenstelling en tekst
Ditte Merle

Tekeningen Wil Kroon

Alle tot nu toe verschenen
natuurboekjes zijn voor iedereen
te downloaden via:
[www.limburgs-landschap.nl/
kinderboekjes](http://www.limburgs-landschap.nl/kinderboekjes)

DOE JE MEE? Maak een puzzel met woorden en/of tekeningetje die met braakballen te maken hebben. Stuur je inzending voor 12 februari 2026 naar Het Limburgs Landschap. Dan kunnen we in het volgende natuurboekje een paar puzzels oplossen. Puzzelen maar!

BRAAKBALLEN-WEETJE Hoe vaak een dier een braakbal uitbraakt, hangt af van het soort dier, van wat het eet en hoe vaak. Een uil braakt meestal 1 of 2 keer per dag een braakbal uit.